

Del Quart al Comú d'Escaldes-Engordany

Montserrat Bota i
Pararol, historiadora
i arxivera d'Escaldes-
Engordany

La història d'Escaldes-Engordany ve marcada per un fet històric rellevant que va succeir l'any 1978: la creació de la Parròquia, la setena de les Valls d'Andorra.

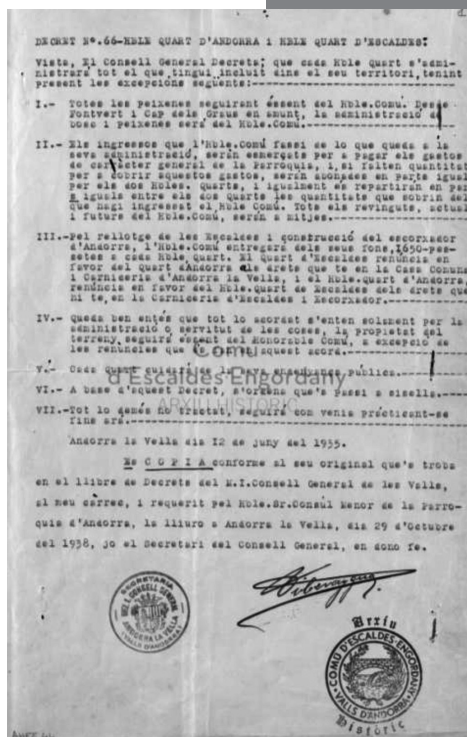
A partir de la documentació custodiada a l'Arxiu Històric d'Escaldes-Engordany es pot estudiar l'evolució històrica del poble –del Quart¹ al Comú²– i centrar l'estudi en aspectes territorials com els acords i desacords entre els diferents pobles i institucions.

El primer document d'interès data del 12 de juny de 1935.

És un decret en què s'especifica que el Quart d'Escaldes-Engordany, que ja rebia una sèrie de tributs, pretenia assolir cert grau d'autonomia. L'hi fou atorgada en el pla administratiu pel Consell General, la qual cosa permetria a la corporació més independència en la regulació del desenvolupament urbanístic del territori i la recaptació de tributs, ara que li possibilitaria crear més serveis públics.

Entre els anys 1950 i 1978, el Quart d'Escaldes-Engordany canvia l'objectiu d'aconseguir l'autonomia de la gestió de la vila i el territori i se centra principalment en l'àmbit de la representativitat política, com es pot veure en aquests documents.

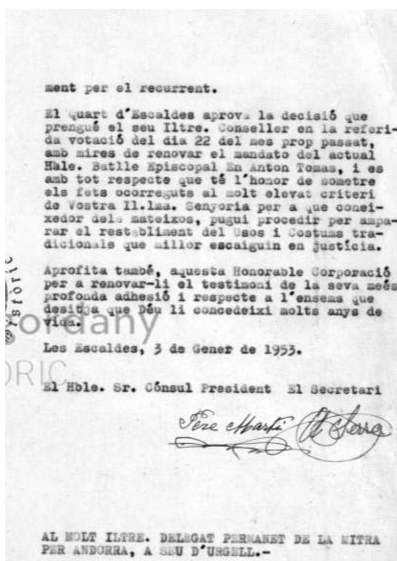
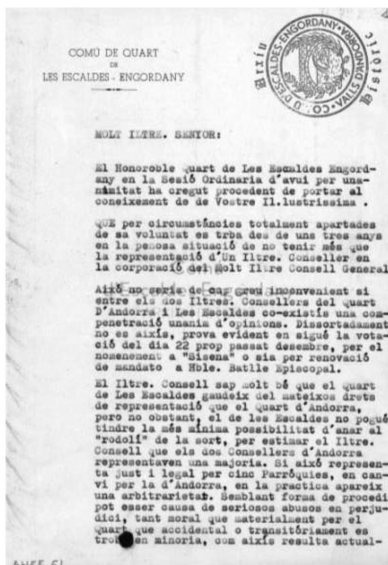
AHEE 44
Còpia del decret del Consell
General núm. 66, de data 12
de juny de 1935

L'any 1953 el Quart d'Escaldes-Engordany expressa oficialment la disconformitat en la representativitat política: només té al Consell General un conseller, per tres d'Andorra la Vella.

A més, hi ha una manca d'entesa que provoca que les decisions conjuntes en realitat no ho siguin.

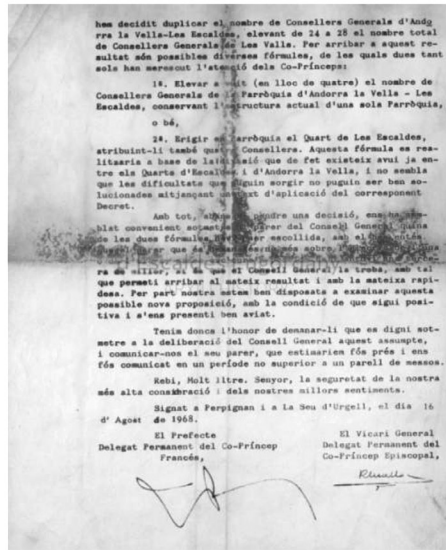
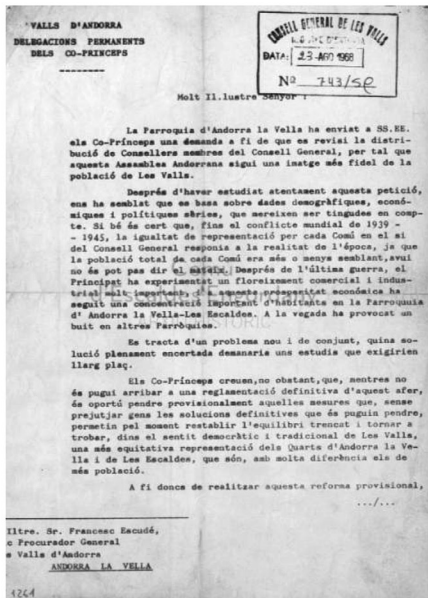
Amb aquesta protesta s'inicia la via o l'argument de la representativitat.

AHEE 51

Carta del Quart d'Escaldes-Engordany a la delegació permanent de la Mitra d'Urgell

Posteriorment, l'any 1968 les Delegacions Permanents decretaren que els Consellers de la Parròquia d'Andorra³ passarien de ser quatre a vuit, i es convertia el Consell General en un òrgan de 28 membres. Aquest decret fou rebutjat per la resta de Consellers i provocà la convocatòria de l'Assemblea Magna, la institució formada pels Consellers generals, els Cònsols parroquials i quatre *grans contribuents* (persones notables en la vida política i econòmica). L'Assemblea no considerà vàlid el decret de les Delegacions.

AHEE 1261

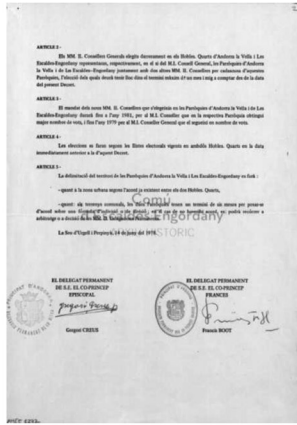
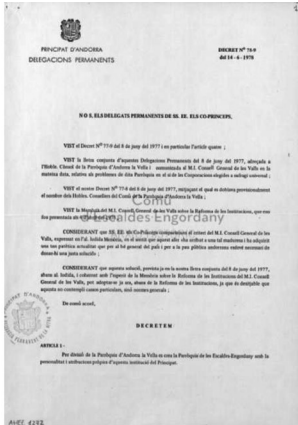
Carta de les Delegacions Permanents al Consell General relativa a la demanda de la Parròquia d'Andorra d'ampliar la representació d'aquesta en el si del Consell

L'any 1977 es va produir l'absència voluntària i reiterada dels Consellers de la Parròquia d'Andorra al Consell General, motivada per la paralització del decret de 1968, com a mesura de pressió. Això forçà que per primera vegada se celebrés una sessió de Consell sense una part dels Consellers.

La tensió es va rebaixar quan els coprínceps, a través de les seves delegacions, iniciaren el procés de Reforma de les institucions.

El Consell General havia de presentar un pla que inclogués obligatòriament una fórmula per resoldre el problema plantejat per la Parròquia d'Andorra, la seva representativitat. Es van realitzar dues consultes públiques, l'any 1977 i 1978, respectivament. Arran d'aquestes consultes el Quart d'Escaldes-Engordany elaborà una proposta *ad hoc* que preveia la creació d'una setena Parròquia.

I no fou fins al 14 de juny de 1978 que es féu un primer pas resolutiu en la reforma quan les Delegacions Permanents promulguen el Decret 78-9, que creà jurídicament la Parròquia d'Escaldes-Engordany.

AHEE 1272
Decret 78-9 dels Delegats Permanents de la creació de la Parròquia de les Escaldes-Engordany 14/06/1978

En l'article cinquè d'aquest decret s'especifica la delimitació del territori de les Parròquies d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany:

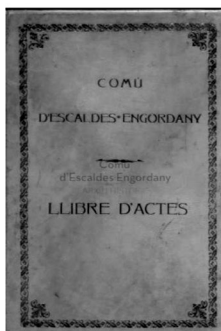
- "en quant a la zona urbana segons l'acord ja existent entre el dos Honorables Quarts";
- "en quant als terrenys comunals, les dues Parròquies tenen un termini de sis mesos per posar-se d'acord sobre una fórmula d'indivisió o divisió; en el cas de no haver-hi acord, es podrà recórrer a l'arbitratge o decisió de les MM. II. Delegacions Permanents".

La delimitació dels terrenys comunals serà una de les qüestions de preocupació de les Parròquies d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany, que suposarà deu anys de negociacions, incloses les intervencions de les MM. II. Delegacions per mediar en el conflicte.

Les primeres sessions del Comú d'Escaldes-Engordany, tal com queda constància en el llibre d'actes (ref. AHEE 1432), van tractar sovint sobre el tema de la delimitació dels terrenys comunals entre Andorra la Vella i Escaldes-Engordany i la bona predisposició d'arribar a un acord d'ambdues parts.

L'acta del 9 d'octubre de 1978 presenta una sèrie d'intercanvis d'opinions entre els Consellers sobre el tema de la divisió o indivisió dels territoris de les Parròquies d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany. Planteja quina serà la posició que prendrà el Comú escaldenc sobre les negociacions.

Es reprèn el tema en la reunió del 9 de novembre, en què es comenta que s'ha lliurat un projecte de proposta de divisió perquè sigui estudiat en sessions posteriors.

Finalment, s'obra un ampli canvi d'opinions sobre el tema de la divisió o indivisió dels territoris de les Parròquies d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany, i sobre la postura que farà el nostre Comú a l'hora de dur-se a terme les negociacions.

I, no havent-se tractat mes assumptes, s'ha cesa la sessió.

Hi ha un ampli canvi d'opinions sobre la qüestió de la divisió territorial de les Parròquies d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany, estigant-se els membres del Comú un projecte de proposta de divisió per a que sigui estudiat personalment i discutit en sessions posteriors; també es parla de diverses problemes actuals de la nostra població en relació amb els aspectes de rebuda.

Es fa referència a la Junta d'Administració per a que reestructuri la composició de la Junta d'Executiu vigent del n.º 99/78 fins al n.º 111/78.

I, sense el consentiment de l'hora, s'acaba la sessió deixant l'informe de la Junta d'Actes per a l'11 de desembre del 1978.

R. Q. de l'Alte. Comú d'Escaldes-Engordany

ARXIU HISTÒRIC

AHEE 1432
Actes data octubre i novembre 1978

El 20 de novembre es confirma que entre els Comuns s'han iniciat una sèrie de contactes però que encara no s'ha arribat a un acord. Aquest es veu dificultat pel litigi sobre els terrenys d'alta muntanya entre l'antiga Parròquia d'Andorra i la de Sant Julià de Lòria, i s'acorda demanar al M. I Consell General que activi la resolució d'aquest conflicte històric, amb més de quatre-cents anys de discòrdia.

Es notifica en el llibre d'actes (ref. AHEE 1432) en data de l'11 de desembre del 1978.

Avui dia 11 de desembre de l'any 1978, s'ha reunit el Consell de Comú, en sessió ordinària, amb l'assistència dels membres que al marge s'anoten.

Es llegia la carta del M. I. Sr. Síndic General en la que es comunica a aquesta Corporació l'inclusió, en el Llibre d'Actes del M. I. Consell General, de la carta que els varem adreçar amb motiu de la primera sessió del Consell de Comú de la nostra Parròquia.

A la vista de que, malgrat haver-se iniciat ja els contactes, no s'ha arribat encara a un acord en l'afar de la divisió o indivisió dels territoris de les Parròquies d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany, acord que es veu dificultat per la pendència del litigi sobre terrenys d'alta muntanya entre l'antiga Parròquia d'Andorra i la de Sant Julià de Lòria, s'acorda demanar al M. I. Consell

General que activi la resolució d'aquest litigi, així com demanar als M. I. I. Delegats Permanents que concacibiran una promesa de sis mesos al termini que hauran fixat per arribar a un acord entre les Parròquies d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany.

AHEE 1432
Acta data 11/12/78

En data de 12 de desembre de 1978 "l'Honorable" corporació de la Parròquia d'Escaldes-Engordany sol·licita a les MM. II. Delegacions Permanents "la concessió d'una pròrroga de sis mesos al termini que havien fixat per arribar a un acord entre les Parròquies d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany", tal com s'esmenta en el decret de la creació de la Parròquia.

Se llegia la carta del M.I. S. Sindic General en la que es comunica a aquesta Corporació l'inclusió, en el Llibre d'Actes del M.I. Consell General, de la carta que els varem adreçar amb motiu de la primera sessió del Consell de Comis de la nostra Parròquia. A la vista de que, malgrat haver-se iniciat ja els contactes, no s'ha arribat encara a un acord en l'afar de la divisió o indivisió o territori de les Parròquies d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany, acord que en ven de facultat per la pendència del litigi sobre Tenença d'alta mantença entre l'antiga Parròquia d'Andorra i la de Sant Julià de Lòria, s'acorda demanar al M.I. Consell General que activi la resolució d'aquest litigi així com demanar als MM. II. Delegats Permanents que concediscin una pròrroga de sis mesos al termini que havien fixat per arribar a un acord entre les Parròquies d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany.

COMÚ DE LA PARRÒQUIA D'ESCALDES-ENGORDANY
PRIMEIR PARRÒQUIA

Molt Il. Justre Senyor:

El proper dia 14 finalitzà el termini de sis mesos que les MM. II. Delegacions Permanents varen establir en el seu Decret de data 14 de Juny de 1978, relacionat amb la divisió o indivisió del territori comunal de les Parròquies d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany.

Així afectes d'urgència necessària s'hauran mantingut ja els primeros dies d'agost i, sense cap dubte, s'arribarà un nivell de bona entesa entre si i no obstant, per ser aquesta negociació d'importància especial i perquè el conflicte de mantença persisteix i no s'ha fet el terme comunal de l'antic Comú d'Andorra amb la Parròquia de Sant Julià de Lòria i aquesta qüestió litigiosa està en transit de resolució davant del M.I. Consell General.

Atesa aquesta situació, així l'honor d'adreçar-me a V.M.I.I. encara que a l'Il. Sr. Delegat Permanent, per a tal i aliar com sigui autoritzo una pròrroga de sis mesos que permeti, en un altre cas, resoldre el conflicte de tenença amb la Parròquia de Sant Julià de Lòria, de la pròxima pel·lícula, Comitat General.

Agraïto l'atenció que a tenen posar a V.M.I.I., que Deu guardi, la meua molt respectuosa salutació.

EL COMÚ, 14/08/78

Il. Sr. Delegat Permanent de l'Esc. Capítol Episcopal
Il. Sr. Episcopat
D'ANDORRA

AHEE 1432
Acta data 11/12/78
AHEE correspondència any 1978

Sol·licitud als MM. II. Delegacions Permanents per a una pròrroga de sis mesos del termini establert

El gener del 1979, els MM.II. Srs. Delegats Permanents responen favorablement a la petició de l'Honorable Comú d'Escaldes-Engordany i també del d'Andorra la Vella. S'expressa al mateix temps la confiança "què a l'expiració del mateix es podran dur a terme les previsions de l'article 5 de l'esmentat Decret".

Se llegia tot seguit la carta rebuda dels MM. II. Srs. Delegats Permanents, en la que es comunica a aquesta Corporació la concessió de la pròrroga sol·licitada de sis mesos, al termini fixat per arribar a un acord respecte a la divisió o indivisió dels territoris de les Parròquies d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany. En el mateix sentit, la M.I. Sindicatura a cura rebent de la carta que aquest Comis li adreça comunicant la sol·licitació, als MM. II. Delegats Permanents, de la pròrroga esmentada, i demanant al M.I. Consell General l'activació de la resolució del litigi territorial pendent entre l'antiga Parròquia d'Andorra i la de Sant Julià de Lòria.

AHEE 1432
Acta data 26/01/79

Es continua amb una lenta i laboriosa negociació entre els Comuns que progressivament desemboca en desavinences entre les dues parts. Es demana novament la intervenció de les MM. II. Delegacions Permanents, tal com preveu i explicita l'esmentat decret en l'article 5, segon paràgraf.

Es decideix que cadascun dels Honorables Comuns afectats presentin a les MM. II. Delegacions Permanents la seva proposta concreta i determinada.

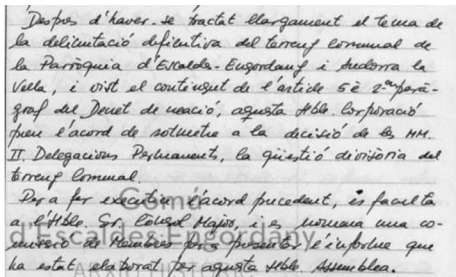
L'any 1980, el Comú d'Escaldes-Engordany elabora la proposició després de nombroses reunions d'estudi i de treball participatiu amb el poble. Es consulta especialment la gent gran del poble, conixedora de les muntanyes i de l'ordenació territorial antiga, i també els més joves per incorporar noves propostes d'ordenació territorial més progressistes.

Es determina una línia de partició que marcaria la trenca amb Sant Julià de Lòria sortint del port Negre fins al Prat de la Tresa. Per la part baixa del territori es respectaria la línia que dividia els antics Quarts d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany, des del límit amb la Parròquia de la Massana fins a sobre de la carretera de la Comella (partida de la Plana). Aquesta línia es continuaria de manera que anés cap al coll de la Finestra, coll de l'Astrell, coll Pla, collada de Prat Primer i fins al pic Negre de Claror.

Aquest traçat definit donaria un territori per a la Parròquia d'Escaldes-Engordany una mica més gran en superfície i quedaria dintre de la mateixa Parròquia la Vall del Madriu-Perafita-Claror.

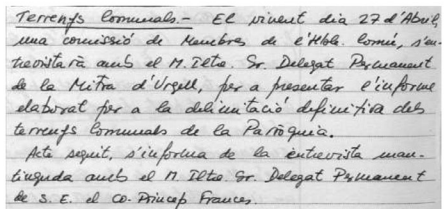
Pel que fa a la Parròquia d'Andorra la Vella li donaria unes característiques geogràfiques i d'habitabilitat considerables: és més plana i més apta per a l'engrandiment i el creixement de la vila.

Aquesta proposta no s'aprova i l'any 1982 el Comú d'Escaldes-Engordany decideix crear una comissió encarregada de reunir-se amb els representants del Comú d'Andorra la Vella, el Cap de Govern i els respectius MM. II. Delegats Permanents.

Després d'haver-se tractat llargament el tema de la delimitació definitiva del terreny communal de la Parròquia d'Escaldes-Engordany i Andorra la Vella, i vint el contingut de l'article 5è 2º paràgraf del Decret de unió, aquesta Hbl. Corporació pren l'acord de sotmetre a la decisió de les MM. II. Delegacions Permanentment, la qüestió divisòria del terreny communal.

Per a fer executar l'acord precedent, es facultà a l'Hbl. Sr. Colom Hain, i a nomenar una comissió de Membres de l'Hbl. i s'informa que ha estat elaborat per aquesta Hbl. Assemblea.

Terrenys Comunal.- El vinent dia 27 d'Abri, una comissió de Membres de l'Hbl. Comú, s'acordarà amb el H. Dto. Sr. Delegat Permanent de la Mitra d'Urgell, per a presentar l'informe elaborat per a la delimitació definitiva dels terrenys comunals de la Parròquia.

Ate seguit, s'informa de la entrevista mantinguda amb el H. Dto. Sr. Delegat Permanent de S. E. el Co. Princip Frances.

AHEE 1433
Acta data abril 1982

Malgrat aquest nou intent de solucionar la situació i tot i reunir-se amb els diferents representants polítics el procés no avançava.

Després de vuit anys de negociacions encara no s'havia assolit cap acord que satisfés els dos Comuns i el punt de discòrdia principal era el conflicte territorial amb Sant Julià de Lòria. El Comú d'Escaldes-Engordany s'adreçà al Comú d'Andorra la Vella perquè solucionés en el termini d'un mes la delimitació territorial comunal amb la Parròquia de Sant Julià de Lòria.

En aquest sentit, l'Hble. Sr. Consol Major proposa al Ple de l'Hble. Comú, de reprendre les gestions necessàries, sentis de tots els mitjans que estiguin a l'abast de l'Hble. Comú, per a lograr la partició del terreny Comunal, que actualment està en situació d'indefiniçió amb la Parròquia d'Andorra la Vella.

Tot a primer pas, proposa, l'Hble. Comú, iniciar d'adreçar-se a l'Hble. Comú d'Andorra la Vella, demanant-li que dins d'un termini específic de temps, aquest Hble. Comú manifesti la seva opinió i les seves intencions sobre la partició. Aquest període es proposa que sigui d'un mes.

Finalment, el Molt. Il·lre. Sr. Estancianu Sansorri Govt, deuant al Ple de la Corporació, explica la situació del litigi entre les Parròquies d'Andorra la Vella i el Comú d'Escaldes-Engordany, pel que fa a la delimitació descriptiva de llurs respectius terrenys Comunals, dels que creu que no s'ha resolt encara tal litigi, i que això dificulta qualsevulla acció que es vulgui emprendre.

AHEE 1434
Acta data 06/02/86

Les negociacions eren lentes entre les Parròquies de Sant Julià de Lòria i Andorra la Vella però el 4 de maig del 1987 s'obrí un bri d'esperança amb un preacord que determinava l'explotació conjunta i paritària entre les tres Parròquies per habilitar un camp de neu i una administració⁴ separada de la resta del terreny que correspondria a cada Parròquia. S'acordà aprovar un conveni que permetés que les tres Parròquies implicades poguessin extreure un rendiment important del camp de neu i administrar el seu propi terreny comunal restant.

trons en litigi, és altament beneficiosa per les dues parts i deixarà el terreny actualment indivís sota l'administració única de cada una de les Hls. Comens en la seua major part.

Conduex l'Hls. Sr. Consal Menor dient que la situació que generarà l'aprovació d'aquest conveni és equivalent a una partició dels terrenys comunals indivisos i que aquesta solució haurà resultat ineludable per qualsevol altre procediment.

Intervé a continuació el Molt Il·lre. Sr. Estanislau SANSERA i FONT, tot dient que després d'una primera lectura del document no pot donar la seua opinió, a qual qüestió l'Hls. Sr. Consal Menor respon dient que el document és un llegat tècnic i que únicament, en síntesi i l'acord a prendre és la participació de l'Hls. Comú en l'aportació del 33% de terreny per a la creació del Camp de Neu, i la totalitat del terreny comunals dividit en "Zones d'administració única" de cada Comú.

Intervé el Molt Il·lre. Sr. Francesc ROSA i PLANES, tot dient que s'adhereix a l'exposició del Molt Il·lre. Sr. Estanislau SANSERA i FONT i desena si hi ha hagut contacte per pactar el terreny comunals amb la Parròquia d'Andorra la Vella.

Intervé l'Hls. Sr. Consal Menor tot dient que abans i després de l'any 1984, hi han hagut enfrontaments i gestions diverses per dividir el terreny comunals, i tots han resultat infructuosos.

Segueix dient, que a l'Hls. Comú d'Andorra la Vella, li serà útil la situació actual que l'aprovació d'aquest conveni és la única possible per a que cada Comú tingui la responsabilitat sobre la pròpia parcel·la de terreny comunals que li corresponrà.

AHEE 1436
Acta data 18/12/87

Finalment, en data 14 de juny de 1988, deu anys després de la signatura de la creació de la Parròquia d'Escaldes-Engordany, s'arribà a un acord, derivat del conveni del 22 de desembre de 1987 sobre el camp de neu d'explotació conjunta.

Segons es recull en l'acta de la reunió del Comú escaldenc (ref. AHEE 1437), se signà a la Casa de la Vall un conveni elaborat conjuntament entre els Comuns d'Andorra la Vella i Escaldes-Engordany sobre els límits i les condicions de la creació de les zones o terrenys d'administració única (especificats en el plànol).

En el plànol es mostra també quin és el terreny indivís i d'administració conjunta –part de la Vall del Madriu; entre el límit superior del terreny d'administració única d'Escaldes-Engordany, la trenca amb la Parròquia d'Encamp, la frontera d'Espanya i el perímetre oriental del camp de neu.

Interne l'Alte. Sr. Consol Major tot dient que s'ha de fer el canvi sobre un o altre equip de Personal que en un moment determinat ve nien considerat al seu càrrec l'Administració Comunal. Tots els Consells anteriors, donc, han tingut una gita que si la destinació dels llocs de personal, sobre aquest tema, hi ha hagut el resultat de moltes persones i així el hi hem de dedicar un homenatge, i seria convenient, ved endavant, fixar la data del 14 de Juny com a Festa de la Parròquia.

L'Alte. Consol acorda estudiar la colocació d'un Acte d'homenatge als anteriors Consols.

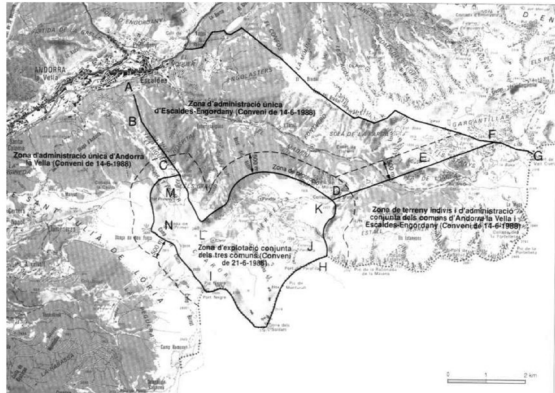
Finalment, l'Alte. Sr. Consol Major convoca a tots els membres de l'Alte. Consol i als M. S. S. Consellers i Consellers, a assistir a l'acte de signatura d'aquest acord que tendrà lloc a la llibreria de casa de la Parròquia.

I finalment, hi ha hagut altre tema a tractar, a les 11 i 20 min, l'Alte. Sr. Consol Major explica la sessió.

Vist i plau
El Consol Major
Escaldes Engordany

Annex: A la plana n.º 33, el punt queda redactat - així i que l'Alte. Consol d'Escaldes-Engordany, en la sessió de data 14 de Juny d'enguany, ha aprovat ha de l'acta del present consell, tot signant amb el seu Consol Major i Menor a seguir-lo, així com el plebiscitari que l'accompanya.

Vist i plau
El Consol Major
Escaldes Engordany

AHEE 1437
Acta data 14/06/88

Fonts: Atlas geogràfic d'Andorra
Govern d'Andorra

Amb aquest acord i després de deu anys de negociacions, es finalitzà la problemàtica del cinquè article, segon paràgraf, del Decret de la creació de la Parròquia d'Escaldes-Engordany sobre la divisió o indivisió dels terrenys comunals entre les dues Parròquies. Part de la documentació es custodia a l'Arxiu Històric d'Escaldes-Engordany i està a disposició del públic.

Notes

- 1- Quart. És la subdivisió administrativa tradicional de les Parròquies del Principat d'Andorra. La Parròquia d'Andorra estava dividida en dos Quarts: Andorra la Vella i Escaldes-Engordany.
- 2- Comú. Organisme polític, encarregat de l'administració i representació de la Parròquia. La presidència és ocupada pel Cònsol major i el Cònsol menor, els Consellers major i menor i la Junta de govern.
- 3- Parròquia d'Andorra, formada pels Quarts d'Andorra la Vella i Escaldes-Engordany.
- 4- Les zones d'administració única són aquelles part dels terrenys comunals indivisos exteriors al perímetre del camp de neu.